

потребує підказки, швидко втомлюється та втрачає бажання працювати, більшість завдань залишає виконаними або виконаними із значними помилками. Низький рівень – дитина відмовляється від виконання більшості завдань навіть за емоційної підтримки і допомоги дорослого. Завдання, що виконуються, не завершені, зі значними помилками.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Показниками розвитку пізнавальної сфери і фізичного стану глухих дітей, за якими вони порівнювалися з однолітками без порушення слуху, були: зорова пам'ять та здатність до впізнавання, образно-логічне мислення, розвиненість розумових дій аналізу й узагальнення, логічність мислення, наочно-дійове мислення, зорове диференційоване сприймання, стійкість, розподіл і переключення уваги, орієнтація в просторі, а також результати тестування базових координаційних здібностей і антропометричні дані – довжина, маса тіла, життєва ємність легенів. Кожен із зазначених показників досліджувався за допомогою стандартизованих тестів, що використовуються в практичній роботі психологів і педагогів.

2. За результатами тестів на розвиток базових координаційних здібностей було виявлено, що між групами глухих дітей за рівнями розвитку координаційних здібностей та фізичного стану фактично немає суттєвих розбіжностей. Деякі незначні розбіжності були виявлені тільки у хлопчиків за показниками життєвої ємності легенів ($t = 1,31$) і реагуючою здатністю ($t = 1,0$). У той же час встановлені достовірні розбіжності між показниками глухих та дітей без порушення слуху за результатами діагностики рівня розвитку фізичної сфери, окрім показників маси тіла у хлопчиків, де порівняння результатів свідчать, що відмінності не є суттєвими. Ці розбіжності свідчать про відставання глухих дітей від своїх однолітків без порушення слуху за низкою показників фізичного стану, що може бути наслідком їх дефекту.

3. За результатами дослідження пізнавальної сфери було виявлено, що між групами глухих дітей за рівнями розвитку пізнавальної сфери за всіма тестами немає суттєвих розбіжностей. Значні відмінності були виявлені між групою глухих дітей і групою дітей без порушення слуху за показниками: зорового сприйняття, образно-логічного мислення, наочно-дійового мислення, логічного мислення, здатності до аналізу й узагальнення, орієнтації в просторі, образного мислення, уваги та сприйняття тощо. Проте, було встановлено, що за рівнем розвитку зорової пам'яті глухі діти не відстають від своїх однолітків без порушення слуху. Результати експерименту також виявили, що діти, які втратили слух на другому році життя, більш успішні у виконанні тестів з діагностики розвитку пізнавальної діяльності, ніж ті, у яких цей дефект є уродженим або набутим на першому році життя.

4. Порівняння результатів діагностувальних зрізів на визначення особливостей розвитку пізнавальної сфери і фізичного стану глухих дітей 5-6 років і дітей зі збереженою слуховою функцією засвідчило про значне відставання глухих дітей від своїх однолітків без порушення слуху. Це підтверджує необхідність пошуку і використання таких засобів і методик корекційно-педагогічної роботи, які б дозволяли скоротити відставання глухих дітей у рівні розвитку пізнавальної сфери і фізичного стану від своїх однолітків без порушення слуху. Одним із таких засобів може бути розглянуто навчання глухих дітей плавання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. Т. 4 : Детская психология / Лев Семенович Выготский. – М. : Педагогика, 1984. – 432 с.
2. Григорьева Т. А. Особенности познавательной деятельности детей с нарушенным слухом / Т. А. Григорьева. – Минск, 1999. – 56 с.
3. Обучение и развитие : (Эксперим.-пед. исслед.) / [И. Аргунская, Т. Л. Беркман, И. Н. Будницкая, Л. В. Занков] ; под ред. Л. В. Занкова. – М. : Педагогика, 1975. – 440.
4. Arusztowicz B. Dziecko niepełnosprawne z dysfunkcją, ruchu / B. Arusztowicz, W. Bakowski. – Krakow : Impuls, 2001. – 135 s.
5. Paszkowska-Rogacz A. Nonverbal Aspects of Creative Thinking : Study of Deaf Children / A. Paszkowska-Rogacz // Fostering the Growth of High Ability : European Perspectives. – New Jersey : APC, 1996. – P. 383-388
6. Pilecka W. Kształtowanie umiejętności społecznych / W. Pilecka, J. Pilecki // Stymulacja psychoruchowego rozwoju dzieci o obniżonej sprawności umysłowej. – Kraków : Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2001. – S. 197-214.

УДК 796.071.5

Станкевич Л.Г., Земцова І.І.
Національний університет фізичного виховання і спорту України

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ЕРИТРОЦИТІВ У ПРАКТИЦІ СПОРТУ

Розглянуто можливості підвищення ефективності тренувального процесу в ковзанярському спорті, лижних гонках, спортивній ходьбі і спортивних танцях, заснованих на використанні біохімічного контролю за розвитком адаптації в організмі спортсменів високої кваліфікації під впливом тренувальної та контрольної-змагальної діяльності.

Ключові слова: фізичне навантаження, перекисний гемоліз еритроцитів, кров.

Станкевич Л.Г., Земцова І.І. Возможности использования показателей резистентности эритроцитов в практике спорта. Рассмотрены возможности повышения эффективности тренировочного процесса в конькобежном спорте, лыжных гонках, спортивной ходьбе и спортивных танцах, основанных на использовании биохимического контроля за развитием адаптации в организме спортсменов высокой квалификации под влиянием

тренировочной и контрольно-соревновательной деятельности. Степень изменения перекисной резистентности эритроцитов у спортсменов разной специализации существенно различалась. У отдельных спортсменов в состоянии покоя, под воздействием физической нагрузки и в процессе восстановления выявлена повышенная способность эритроцитов к гемолизу, что требует соответствующей диетологической и фармакологической коррекции.

Ключевые слова: физическая нагрузка, перекисный гемолиз эритроцитов, кровь.

Stankevych L.G., Zemtsova I.I Possibilities of use of erythrocyte resistance in practice of sport.

Possibilities of increase of efficiency of training process are considered in skating sport, ski races, heel-and-toe walk and sporting dances, based on the use of biochemical control after development of adaptation in the organism of sportsmen of high qualification under influence of training and control-competition activity. Here are given the examples of the use of indexes of peroxide resistance of erythrocyte for the individual metabolic correction of the training programs on the stage of the specialized preparation in specially-preparatory and competition periods. The degree of change of peroxide resistance of erythrocyte for the sportsmen of different specialization differed significantly. For separate sportsmen in the dormancy, under influence of physical activity and in the process recovery is the increase of capacity of erythrocytes for hemolysis, that requires a corresponding nutritional and pharmacological correction.

Key words: physical activity, peroxide hemolysis of erythrocytes, blood.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Для ефективного управління тренувальним процесом з позицій спортивної біохімії необхідно орієнтуватися на такі показники, які адекватно відображають поточний стан організму спортсменів, готовність до виконання певного фізичного навантаження, швидкість протікання відновних процесів після занять з великими навантаженнями, ефективність функціонування різних фізіологічних систем, як в цілісному організмі, так і на клітинному і субклітинному рівнях [3, с.87-92]. Серед показників, які відбивають поточний стан організму, певне місце займає резистентність (стійкість) еритроцитів, яку можна оцінити за їх перекисним гемолизом (ПГЕ). До теперішнього часу дослідження цього показника не набуло широкого використання в програмах обстежень кваліфікованих спортсменів. Проте, дані літературних джерел свідчать про те, що ПГЕ є інтегральним показником, який дозволяє судити про функціональний стан еритроцитів і є одним із чинників прояву фізичної працездатності [1, с. 51-53]. Інформативними показниками поточного стану організму є характеристики резистентності (стійкості) еритроцитів крові, які до теперішнього часу не знайшли широкого застосування в програмах обстеження спортсменів високого класу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження свідчать про те, що в основі зрушень резистентності клітин, пов'язаних, зокрема, із змінами активації процесів перекисного окиснення (ПОЛ), температури та інших факторів лежать конформаційні модифікації макромолекул цитоплазми і цитоплазматичних мембран, що призводять до змін активності ферментних систем, енергетичного обміну, агрегатного стану і мобільності мембранних ліпідів, структури води і транспорту речовин через мембрани [1, с. 52]. Найбільш важливим висновком із проведених досліджень є той факт, що резистентність еритроцитів відображає загальну стійкість організму і змінюється під дією чинників зовнішнього середовища, в тому числі і фізичних навантажень, причому рівень цих змін залежить від ступеня тренуваності спортсменів [4, с. 90]. Визначення перекисного гемолізу еритроцитів є чутливим функціональним тестом, що відображає на клітинному рівні зміни в антиоксидантній системі організму і може бути використаний для адекватної корекції тренувальних програм і стану організму спортсмена [3, с. 90]. Данні наукових досліджень свідчать про те, що процес гемолізу еритроцитів відбувається в кілька етапів. Спочатку відзначається так званий латентний період. На 3-4 хвилини настає перший пік, що супроводжується значним гемолизом. На 5-й хвилині спостерігається другий пік, при якому гемолізується основна маса еритроцитів, потім гемоліз знижується і на 9-10 хвилини спостерігається незначний останній гемоліз - третій пік, після якого розпад еритроцитів припиняється [1, с. 52]. Вважається, що такі піки викликані присутністю в крові різних за віком еритроцитів. Старі, менш стійкі, руйнуються в першу чергу (перший пік), еритроцити середнього віку, що володіють середньою резистентністю і кількістю яких в крові найбільше, відображають другий основний пік гемолізу. Більш стійкі еритроцити гемолизируются пізніше (третій-запізнілий пік) і, нарешті, найбільш стійкі (молоді) зберігаються до кінця реакції. Таке обґрунтування підтверджується висновками дослідників про наявність в крові відносно стійких, середніх і найбільш стійких еритроцитів [6, с. 290]. Подібна закономірність гемолізу еритроцитів спостерігається при дослідженнях спортсменів різного віку, ступеня тренуваності, а також часу тестування навантаження. Змінювалися лише тривалість латентного періоду, вираженість піків (особливо в перші хвилини), час всієї реакції і процентне значення гемолізу [3, с. 90]. Велику актуальність мають дослідження перекисної резистентності еритроцитів при дії фізичних навантажень, оскільки останні викликають значне посилення вільнорадикальних окиснювальних процесів, що супроводжуються утворенням перекисів, гідроперекисів, перекисів ліпідів [6, с. 295]. Головною мішенню перекисного окиснення є ненасичені жирні кислоти будь-яких біологічних мембран, в тому числі і в еритроцитах [1, с.53, 8, с.131-135], тому в еритроцитах міститься антиоксидантна система, яка забезпечує стабільність і функціональну активність еритроцитів, що безпосередньо пов'язане з фізичною працездатністю [4, с. 91, 7, с. 7]. Під час м'язової діяльності рівень метаболізму в організмі різко зростає. Це необхідно для задоволення підвищених енергетичних потреб активно працюючих м'язів і органів, що забезпечують виконання конкретного навантаження, що тягне за собою істотні зміни в діяльності систем вегетативного забезпечення, у тому числі і системи крові. При адаптації до фізичних навантажень еритроцит отримує інформацію і змінює свою структуру і резистентність відповідно до даної інформації [3, с. 92, 9, с. 50].

Робота виконана відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. держбюджетної теми 2.25. «Розробка комплексної системи визначення індивідуально-типологічних властивостей

спортсменів на основі прояву геному».

Формулювання мети та завдань роботи - зробити розширений аналіз можливостей використання показників резистентності еритроцитів в процесі підготовки спортсменів. Оцінити перекисну резистентність еритроцитів у тренувальній та контрольно-змагальній діяльності спортсменів, які спеціалізуються в ковзанярському спорті, лижних гонках, спортивній ходьбі та спортивних танцях.

Методи та організація досліджень. Дослідження проведені на експериментальній базі Науково-дослідного інституту Національного Університету фізичного виховання і спорту України за участю спортсменів, які спеціалізуються в ковзанярському спорті, лижних гонках, спортивній ходьбі та спортивних танцях, що мають спортивну кваліфікацію КМС, МС, МСМК. Всього був обстежений 41 спортсмен віком від 17 до 33 років, стаж занять спортом 6 - 20 років. З метою оцінки ПГЕ досліджувані спортсмени виконували тестові фізичні навантаження: ковзанярський спорт – біг на 10000 м, лижні гонки – робота критичної потужності (тривалість роботи до відмови), спортивна ходьба – 25000 м, спортивні танці – 5 танців x 1,5 хв впродовж 10 хвилин. Перекисну резистентність еритроцитів в капілярній крові досліджували за допомогою модифікованого методу Ідельсона Л.І. [2, с. 100-120] на біохімічному аналізаторі LP – 420, Dr.Lange (Німеччина). Обробку результатів дослідження проводили методами математичної статистики з використанням стандартних комп'ютерних програм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порушення структурно-функціональних властивостей мембран еритроцитів під впливом фізичних навантажень, попадання в кров'яне русло продуктів їх деструкції, призводить до агрегації тромбоцитів, активації системи згортання крові, розладу процесів мікроциркуляції і, як наслідок цього, гемодинамічним змінам [1, 51-53]. Все це говорить про актуальність досліджень резистентності еритроцитів в процесі занять спортом та пошуку можливостей підвищення стійкості еритроцитів до дії різних гемолітичних агентів. Дослідження ПГЕ у представників ковзанярського спорту показали, що після виконання контрольно-змагального навантаження (біг на 10 000м) показав (рис.1) в станом спокою величина ПГЕ склала від 1.2% до 2.3%. Після виконання контрольно-змагального навантаження, на 3 хвилині відновлення, в крові спортсменів ПГЕ збільшився в 4 - 7 разів. Виявлене свідчить про значне посилення вільнорадикальних окиснювальних процесів, наслідком чого є порушення стійкості мембран еритроцитів, стимуляція ПГЕ, що призводить до зниження можливостей киснево-транспортної системи крові і уповільнення процесів відновлення у спортсменів.

Рис.1. Стан перекисного гемолізу еритроцитів у крові представників ковзанярського спорту:

□ - стан спокою; ■ - 3-я хв після фізичного навантаження

Подальші дослідження ПГЕ у лижників високої кваліфікації показали, що ПГЕ в крові у стані спокою в середньому становив 3,9%, але в одного спортсмена цей показник був високим (10,9%) (Таблиця 1). Останнє свідчить про дуже низьку резистентність мембран еритроцитів до дії перекисів. Зазначений факт може бути однією з причин підвищеного гемолізу еритроцитів і, як наслідок, зниження кисневої ємності крові, що може істотно лімітувати прояв аеробної працездатності лижників.

Таблиця 1

ПГЕ, як показник реакції організму спортсменів-лижників на комплекс тестуючих навантажень (n = 8)

Показник	Стан спокою	Навантаження
ПГЕ, %	3,94 ± 3,17	6,71 ± 5,96*

*відмінності вірогідні відносно стану спокою

ПГЕ виявився дуже чутливим показником реакції організму на комплекс тестових навантажень, який значно зріс у лижників відносно стану спокою. Отримані дані вказують на зниження резистентності еритроцитарних мембран до дії перекисних сполук, що виникає під впливом використовуваних тестових навантажень. У результаті зниження резистентності еритроцитів підвищується здатність їх до гемолізу і, як наслідок, знижується киснева ємність крові - важливий фактор, що лімітує прояв витривалості та процеси відновлення у спортсменів ковзанярського спорту та лижників. Значне підвищення ПГЕ під впливом навантаження вказує на надмірну активацію процесу генерації вільних радикалів і посилення ПОЛ внаслідок недостатньої потужності антиоксидантного захисту еритроцитарних мембран, низької здатності до перерозподілу антиоксидантів в організмі в умовах окисного стресу. У цих умовах використання екзогенних антиоксидантів у вигляді харчових добавок є бажаним і необхідним [].

Дослідження ПГЕ в крові представників спортивної ходьби, визначали в динаміці відновлення після виконання тестових навантажень (Рис.2). Одержані результати свідчать про те, що в змагальному періоді підготовки вранці, в стані спокою, при практично повному відновленні організму спортсменів величина ПГЕ коливалась від 1,91 до 4,52 %. У більшості спортсменів ПГЕ знаходився в межах норми, але у деяких із них спостерігалось значне підвищення верхньої границі норми, що свідчить про активізацію гемолізу. Під дією тестового фізичного навантаження гемоліз ПГЕ у спортсменів підвищився майже у 2 рази і вище, а у відновний період у більшості спортсменів підвищення рівня ПГЕ зберігалось і в стані спокою протягом наступного дня. Одержані дані свідчать про індивідуальні особливості реакції організму спортсменів на тренувальні заняття, які, ймовірно, зумовлені зміною антиоксидантних властивостей еритроцитарних мембран чи хімічного складу крові. Із проведеного дослідження видно, що індивідуальні показники ПГЕ у представників спортивної ходьби мають

певні коливання, що може впливати на стан підготовленості спортсменів. Водночас, величина гемолізу перебільшувала норму для здорової людини тільки після виконання тестових навантажень, які характеризуються значними метаболічними зрушеннями в організмі. Спортсменам з підвищеними значеннями ПГЕ було рекомендовано харчові та фармакологічні засоби, які здатні покращити антиоксидантні властивості мембран еритроцитів і знизити інтенсивність гемолізу.

Рис. 2 Динаміка перекисного гемолізу еритроцитів у легкоатлетів (спортивна ходьба):

- стан спокою;
- 4 години після фізичного навантаження;
- вранці наступного дня.

ПГЕ у представників спортивних танців оцінювали в стані спокою і після виконання ними комплексу тестових навантажень (Таблиця 2). У стані спокою ПГЕ у представників спортивних танців істотно розрізнявся, оскільки він може бути зумовлений неповним відновленням після попередніх тренувальних занять, впливом особливостей харчування, використанням екзогенних антиоксидантів, специфікою тренувального процесу та іншими факторами. У більшості спортсменів перекисний гемоліз знаходився в межах 1.0% - 2.8%, однак у кількох обстежуваних він був значно більшим (5.5% і 5.8%). Це свідчить про високу здатність еритроцитів до гемолізу і вимагає відповідної педагогічної, дієтологічної та фармакологічної корекції.

Таблиця 2

ПГЕ у крові спортсменів до і після виконання контрольньо-змагального навантаження тривалістю 10 хв (5 танців x 1,5 хв)

№ п/п досліджуваного	ПГЕ, %		
	спокій	Зхв відновного періоду	Δ
1. С-ва	1.0	4.2	+3,2
2. Л-кий	5.5	6.7	+1,2
3. Ш-ко	1.5	1.78	+0,28
4. С-ко	1.57	1.72	+0,15
5. К-юк	5.8	7.79	+1,99
6. І-ів	1.64	1.56	-0,08
7. П-ій	1.38	2.03	+0,65
8. П-ко	1.65	2.70	+1,05
9. Г-ко	1.78	3.61	+1,83
10. Г-ка	1.16	3.07	+1,91

Однак у більшості спортсменів після виконання ними комплексу тестових навантажень, ПГЕ підвищився, але при цьому перебував у межах норми. Отримані результати свідчать про позитивну реакцію організму спортсменів на фізичне навантаження, що вказує на високий антиоксидантний потенціал, здатність до мобілізації та перерозподілу антиоксидантів в організмі спортсменів [5, с.340-357]. Спостерігаються також індивідуальні особливості реакції організму спортсменів на змагальні навантаження, які обумовлені змінами антиоксидантних можливостей еритроцитарних мембран або хімічного складу крові.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Одним із показників, який може використовуватися для моніторингу процесу адаптації до фізичних навантажень на клітинному рівні, є перекисна резистентність еритроцитів, що реєструється по ступеню їх гемолізу.

2. Значення ПГЕ у стані спокою і під впливом фізичного навантаження свідчать про стан антиоксидантної системи та її функціональний потенціал, а динаміка зміни резистентності еритроцитів після тренувальних впливів – про хід процесів відновлення в організмі спортсменів.

3. Індивідуальні значення ПГЕ як у стані спокою, під впливом фізичних навантажень і в процесі відновлення у спортсменів різної спеціалізації суттєво відрізняються. Ці відмінності, насамперед, можуть бути зумовлені станом процесів відновлення, специфікою використовуваних тестових навантажень, особливостями харчування та фармакологічним забезпеченням підготовки спортсменів.

4. Оцінка ПГЕ у спортсменів у стані спокою, під впливом тестових навантажень і в процесі відновлення відкриває можливості направленої корекції цього показника з використанням дієтологічних та фармакологічних засобів.

5. Подальші дослідження будуть спрямовані на оцінку ефективності засобів корекції перекисної резистентності еритроцитів з використанням педагогічних, біохімічних та фізіологічних методів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляпин В.П. и др. Использование показателей резистентности эритроцитов при планировании тренировочных нагрузок / Ляпин В.П. // Сучасні досягнення валеології та спортивної медицини: V Всеукраїнська науково-практична конф.- Одеса: Чорномор'я, 1999.-С.51-53.
2. Меньшикова В.В. Лабораторные методы исследования в клинике: Справочник /Под ред. В.В. Меньшикова. – М.: Медицина, 1987.- с.100 -120.
3. Смульский В.Л. Повышение устойчивости организма к напряженной мышечной деятельности путем коррекции состояния его антиоксидантной системы / В.Л. Смульский, И.И. Земцова, Д.А Сутковой. // Наука в Олимпийском спорте. - 1999. - Спец. выпуск.- С.87-92.
4. Станкевич Л.Г. Мониторинг показателей метаболизма у гребцов на байдарках и каноэ на общеподготовительном этапе подготовительного периода подготовки / Л.Г. Станкевич, И.И. Земцова, Г.В. Гатілова // Физическое воспитание студентов . Журн.. №. 2. 2011. – С 89-92.
5. Физиологическое тестирование спортсмена высокой квалификации: Пер с англ / Р.Д.Х. Бекус, Е.У. Банистер, К. Бушар, С. Дюлак, Г.Дж. Грин, Ч.Л. Хабли-Коуди, Д.Д. Мак-Дугалл. – Киев: Олимпийская литература, 1998. – 431 с.
6. Hermann A. Structural transitions of the erythrocyte membrane: An. EPS approach // Acta Biol. med. germ. – 1992. – Vol. 41. - # 4. – P. 289-298.
7. Katz A. Role of oxygen in regulation of glycolysis and lactate production in human skeletal muscle / A. Katz, K. Sahlin // Exercise and Sport Science Reviews, 1990. – 18. – P. 1-28.
8. Lands L.C. Effect of supplementation with a cysteine donor on muscular performance / L.C. Lands, V.I. Grey, A.A. Smountas // J. Appl. Physiol. 1999. –№ 87. – P. 131-135.
9. Milasius K. The impact of food supplement Black Devil on athletes' organism's adaptation to physical loads (in Lithuanian) / [K. Milasius, M. Pečiukonienė, R. Dadelienė] // Sporto mokslas. –2010. – № 1 (59). – P. 47-51.

УДК 378.1

Стрельников В.Ю.

ЕМОЦІЙНИЙ СКЛАДНИК ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті запропоновані шляхи регулювання емоційних станів суб'єктів здоров'язберігаючого навчального середовища, показані можливості нейтралізації деструктивної ролі емоцій та створення для студентів функціонального комфорту.

Ключові слова: емоція, функція емоцій, роль емоцій, здоров'язберігаюче навчальне середовище.

Стрельников В.Ю. Эмоциональная составляющая здоровьесберегающей учебной среды. В статье предложены пути регулирования эмоциональных состояний субъектов здоровьесберегающей учебной среды, показаны возможности нейтрализации деструктивной роли эмоций и создания для студентов функционального комфорта.

Ключевые слова: эмоция, функция эмоций, роль эмоций, здоровьесберегающая учебная среда.

Strelnikov V.J. The emotional component of health-learning environment. The article suggests the ways of health maintaining educational environment subjects emotional condition regulation, there shown a possibility range of neutralizing destructive emotions role and creation the students functional comfort. Solved research objectives: 1) The differences in the meaning of "function of emotions" and "the role of emotions" in the learning environment; 2) delineated functions of emotions that they perform in Health-learning environment; 3) The destructive role of emotions and opportunities in the neutralization of healthy environment; 4) an analysis of the experiment regulation of emotional states and students create them functional comfort. The term "function of emotions" in Health-learning environment is defined as a narrow natural setting, work carried out emotions in the body. "The role of emotions" – the nature and degree of involvement of emotions in the educational process, due to their functions, the influence of emotions on cognitive development and education students and students who are not their natural purpose. "Functional comfort" – the best functional state in which achieved compliance tools and working conditions of workers functionality subjects learning process. Modern forms of implementation of environmental and health of approach is not entirely new to didactics, and the reason for their appearance is another attempt to counter the dominant model of learning until recently, focused on knowledge. This condition in Poltava University of Economics and Trade contributed to the emergence of internal satisfaction, positive attitude to work, facilitated fatigue, creating conditions for maintaining a long and highly efficiency without adverse health effects.

Key words: emotion, emotions function, emotions role, health maintaining educational environment.

Постановка проблеми. Створення здоров'язберігаючого середовища у сучасних навчальних закладах постала досить гостро, адже головною і незмінною метою і сенсом життя кожної людини була і залишається проблема збереження здоров'я підростаючого покоління. Значення емоцій у створенні і підтриманні здоров'язберігаючого навчального середовища є зрозумілим, однак їх ролі й функції у навчальному середовищі потребують вивчення й правильного застосування. Залежно від доктрини, якої дотримується педагог, так він і навчає, такою стає його доля і доля його вихованців. Доктор – той, хто дає правильну доктрину, правильний світогляд людині. Завдання доктора – допомогти діям цілющих сил природи у відновленні вищої гармонії людини в соціумі. Завдання доктора – навчити людину бути здоровою, а значить – щасливою. Узагальнення останніх публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, показало, що сучасною дидактикою пропонується